

har hann segði frá, hvat fór fram heima. Pápi var brævskrivari burturav, men hann hevði eisini nógv um at vera. Hevði hann ikki stundir at skriva sjálvur, sendi hann mær avrit av málum, sum vóru frammí á Tingi og í Landsstýri.

Hetta gjørdi, at eg altíð var kunnadur um, hvat fór fram heima á landi.

- Tað kom mær eisini til góðar, tá eg seinni kom heim at virka sum landsstýrismaður. Mong vóru tey sum hildu, at eg ikki bara soleiðis kundi koma heim til Føroya - eftir 21 ár í útleigd - og bara megna landsstýrissessin, men har kundu eg og tey spart okkum í at ivast, tí eg visti mangan meir um ymsu politisku málini, enn summir, sum høvdu verið politikarar í fleiri ár.

Ábygdarkenslan vann á ivamálinum

Tú var staddur í Kuwait, tá Javnaðarflokkurin sendi boð eftir tær. Hvørjar hugsanir gjørdi tú tær um at fara úr táverandi starvinum sum verkfrøðingur?

- Eg hevði arbeitt við projektering av verksmiðjunum í tvey ár í Danmark, áðrenn eg fór til Kuwait. Hetta var ógvuliga áhugavert arbeiði, og mær dámdi einki at siga tað frá mær.

Kortini kendi eg ábyrgd fyri Javnaðarflokkinum og ikki minst tí, sum eg helt pápa mín hava verið við at bygt upp, og noktaði tí ikki.

- Júst um tað mundið tá boðini komu úr Føroyum, hevði eg fingið arbeiðsgevaran mín í Danmark at játta, at eg kundi fáa familju mína til Kuwait at búgva.

- Eg skrivaði heim til Sólva, og bað hana siga seg úr starvinum sum narkonosjúkrasystir í Keypmannahavn, so hon og dóttirin kundu koma til mín. Hetta var í desember 1969, og Sólva var farin heim til Føroya í jólafrí.

- Av tí at boðini frá Javnaðarflokkinum komu á nýttárinum, vóru ætlanir mínar broyttar. Áðrenn Sólva kom aftur úr Føroyum og fekk brævið. Tá avtornaði, fluttu vit heim til Føroya, í staðin fyri til Kuwait.

Hvat helt kona tín um at tú gjørdist landsstýrismaður?

- Hon hevur altíð stuðlað meg, og tað gjørdi hon eisini í hesum. Kortini hugsaðu vit, at hetta bert mundi verða fyri eitt stykki tíðarskeið. Eg hevði fingið avtalu við arbeiðsgevaran mín, at eg kundi fara aftur til Kuwait eftir hetta. Eg vildi treyðugt gevast við hesu áhugaverdu uppgávu, sum eg hevði arbeitt við í fleiri ár.

- Eg kom ongantíð aftur í hetta arbeiði, men tá kona mín og eg í 1971 vóru á vitjan nærindis Kuwait, fóru vit at vitja fyrrverandi arbeiðspláss mitt. Eg helt, at hon lást alt skuldi vitja landið, har hon kortini ikki fekk bústað sum ætlað.

Tú eigur fimm børn - triggerar synir og tvær dønar. Heldur tú at barnadagar teirra er ávirkaður av at pápin hevur verið almennur persónur í so nógv ár?

- Um so er, eru tað viðurskiptini hjá teimum trimum Sólva og eg eiga, tá tey hava alt lívið livað beinleiðis í einum politiskum umhvørvi. Hini bæði eru kanska eisini ávirkað, so ella so, men hava ikki beinleiðis havt hetta umhvørvi.

- Annars hugsi eg, at børn okkara hava havt somu umstøður sum systkin míni og eg. Sjalvandi havi eg ikki havt so góðar stundir til børnini, men hinvegin so eru tað so nógvir pápar, sum ikki eru heima hjá børnunum - sjómenn og aðrar.

Vant seg við liviháttin

Børnini hava eisini vant seg við, at livihátturin hjá okkum er órvisi - t.d. at eg mangan arbeiði um kvøldið og út á næturnar. Eisini er heim okkara merkt av, at eg eri politikari. Her koma nógv fólk at hitta meg og fríðin og arbeiðið hjá mær er meira tengt saman, enn vanligar familjur eru vanar við. Tað hevur tó eisini positiva ávirkan í gerandisdegnum.

- Eitt nú hita børnini nógv áhugaverð fólk, sum tey annars ikki høvdu havt høvi til at fingið samband við. Tey hava eisini fingið vinir í øðrum londum og hava vitjað nógvra staðni, har vit annars ikki høvdu havt møguleika at farið, vegna politiska arbeiðið mitt.

- Um tað hevur nervað børnini, at tey hava havt politikara til pápa, veit eg ikki, men

tey eru so mikið treyst, at eg ikki eri bangin um tey.

- Eg haldi kortini at eg havi havt stundir til børnini, hóast alt, og tað kemst einamest av at Sólva hevur verið teimum og mær so dyggur stuðul.

Tá børnini vóru smá avgjördu vit í felag, at hon skuldi verða heima, men samstundis sluppu børnini í barnagarð hálvan dag, tí vit hildu at tað var gagnligari fyri tey, enn bert at hava mammauna um seg í gerandisdegnum.

Tíðirnar eru so nógv broyttar frá tí eg var barn. Um eg hugsi um Tvøroyri tá, so var bygdið øll sum hon var - ein barnagarður - har vit børn trygt kundu ferðast. Mamma mín var heima, men vit børn vóru ikki so tengd at heiminum kortini, tí vit høvdu náttúruna og bygðina sum spællpláss.

Politikarar hava brúk fyri fjálgum reiðri

- Tað er greitt, at tey árinu kona mín var heima, góvu mær góðar arbeiðsumstøður, at gera arbeiði mítt til fulnar. Eitt er vist, sigur Atli Dam jättandi: - Eru familjuviðurskiptini ikki í lagi hjá einum politikara - so ber als ikki til!

Lat meg siga tað við somu orðum sum pápi mín plagdi at taka til. Hann kallaði heimioð fyrri "reiðrið", og tað merkir, eitt fjálg tað hjá sínum kær, har stormar og mótgongd ikki fær innivist. Allir politikarar hava brúk fyri einum fjálgum reiðri!

- Tá børnini vuku til, fór Sólva aftur til arbeiðis. Hon hevði útbúgving sum nar-

kosusjúkrasystir og vildi sjálvsagt nýta hana. Fyri meg fekk tað týðning, tí eg nú noyddist at taka mær meira av børnunum og taka eina hond í við húsráðningum. Í byrjanini hevði hon bert tilkallivakt, men fekk fast starv á Landsjúkrahúsinum í 1979, har hon hevur arbeitt síðani.

Hvønn týðning fekk tað fyrri teg at konan ikki longur var heima um dagarnar?

- Sjálvsagt fekk tað týðning á ymsan hátt, men vit vóru samd um tað. Eitt nú noyddist eg at taka yvir matgerðina aðru hvørt viku, tá hon var í vaktarskipan.

Fekk nýggja uppgávu á heimavølli

Var tað ikki torført, tá tú ikki var vanur við slíka arbeiði?

- Nei, vit eta vanligan føroyskan mat, og mær hevur altíð dámt væl at arbeiða í køkni. Tað er ein hvíld frá politiska arbeiðinum.

- Vit hava lagt dent á at børnini og annað av foreldrunum ella bæði kunnu savnast fast til dagurda á miðdegi og náttúruá um kvøldið. Hetta er kanska tað, sum best gevur høvi til at víðgera okkara innanhygis og familjuviðurskipti, skúlagongd og hvat nú liggur okkum hvør sær á hjarta.

- So lógist tað ljóðar, hevur tað nærur altíð verið møgulegt hjá mær at matskaffa okkum tá Sólva var til arbeiðis. - Hetta sjálv um nógv kundi vera á gosi politiskt. Eg havi fingið stundir til at handfara føroyskan mat, taka upp grind og fáa slagtið til hvíðar. Mær dámar væl at hagraiða og fáa sum mest

burturúr, so einki fer til spillis.

Heldur tú at politikarar ávirka børn síni til ávísa hugsan um samfelagsviðurskipti?

- Tað kann ikki komast útáttum, at børnini hoyra meira enn vanlig børn um politisk mál. Vit hava tósáð sum vanligt um politikuttan at úthýsa børnunum frá hesum tósi. Vit hava ikki tilvitað roynt at ávirka tey til ávísar hugsanir, men slíkar gera tey sær sjálvi so við og við, og taka so við árunum meira og meira lut í tjaki við egnum meiningum og metingum.

- Eg haldi at tey øll hava eitt sterkt politiskt medvit, tó at tey sum onnur børn og ung hava hópin av áhugamálum, so sum tónleik, ítrótt, lesnað og annað.

Tað nýtist ikki at vera ein byrða fyri børn at hava politikara til pápa, heldur vil eg siga, at lóturnar hava verið ógvuliga sterkar og gevandi. Vit gera okkum ómak fyri, at politiskt tjak onki sleppur at oyðileggja í familjusalveruni.

Fyri almenninginum - á Tingi og í fjøllum - kennist tað ofta sum øðin spinnur í teg, um alt ikki gongur eftir vildi. Blíðkast tú skjót, ella gongur tú og linast leingi og kennir teg svíktan?

- Eg veit ikki av, at fólk skilja tað soleiðis. Veruleikin er heldur tann, at eg eri so grammur at fáa mína hugsan fram. Tað er ofta neyðugt at "vinna seg upp", fyri at tingfólk og áskoðarar eftir stuttari løtu skulu skilja mína hugsan og tað sum eg haldi vera rættast at gera. Sjálvur kenni eg meg ongantíð illan á røðarapalli, tað er meira tað, at maskinarfið skal

Fyri 20 árum síðani - at kalla fleyg Atli Dam - beint inn og setti seg á politiska vígvøllin í Føroyum. Hann hevur gingið á odda í olavsokuskruðgonguni heilar 14 ferðir sum lögmaður og fer komandi leygardag í kirkju og tingsal fyri tjúgundu ferð

"upp í umdreinungum" fyri at fáa sum mest við.

- Eg havi ongantíð smáðst við at siga tað sum eg meini og eg leggi dent á at halda orð. Tí royni eg eisini at gera mær ómak fyri at onnur skulu trúgva, at eg meini tað eg sigi og geri tað eg havi sagt meg vilja.

Um eg kenni tað sum órættvísi, tá tað ikki gongur væl í hond?

Órættvísi tyngir

Tíverri er tað ikki altíð, at partnarar ella mótsæðumenn halda orð, og tá kennist tað órættvísi, um teir leggja meg undir at hava gjørt ella sagt okkurt, sum er ósatt. Oftast snýr tað seg um at nýta "umbringar", tí mótsæðuparturin ikki torir at taka avleiðingarnar av tí, sum er avtalað.

Tú eri royndur og góður samráðingarmaður - bæði heima og úttanfyri landoddarnar. Nýtir tú ávísan taktik fyri at fáa tíni sjónarmið góðtákin?

- Um eg eri góður samráðingarmaður veit eg ikki, men eg eri treiskur og royni eisini har at gera mótpartinum greitt, at tað sum eg sigi, meini eg!

Tað krevur vilja, tol og líkamliga styrki, at fáa mótpartin at skilja eina føroyska stóðu, og tað kunnu ganga dagar og nætur at rökka á mál. So noyðist eg kortini at víðganga, at eg havi eitt ávíst "instinkt" fyri, nær tað ikki virkar longur.

Tá havi eg kanska sagt at vit koma aftur um 14 dagar